91
B 24

ADRIANA [illegible] BALTĂLUNGĂ

GEOGRAFIA AŞEZĂRILOR

Editura Cetatea de Scaun

Adrian-Aurel Baltălungă

GEOGRAFIA AŞEZĂRILOR

Editura Cetatea de Scaun

Referenţi: prof. univ. dr. Ion Velcea
prof. univ. dr. George Erdeli
Editor: Dan Iulian Mărgărit
Copertă: Andrei Mărgărit
Redactor: Claudiu Stan
Tehnoredactare: ing. Emil Preda

Lucrarea reflectă elementele principale ale cursului de Geografia Aşezărilor, curs aflat în planul de învăţământ al specializării Geografie din cadrul Universităţii Valahia din Târgovişte. În acelaşi timp se adresează şi masteranzilor sau altor categorii de specialişti şi nu numai, interesaţi de acest domeniu.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României,
BALTĂLUNGĂ, ADRIAN
Geografia aşezărilor / Adrian Aurel Baltălungă. Târgovişte :
Cetatea de Scaun, 2008
Bibliogr.
ISBN 978-973-8966-62-8

911.37

ISBN 978-973-8966-62-8
©*Editura Cetatea de Scaun* Târgovişte, 2008
str. Ion Ciorănescu,bl. 1A, sc. A, ap. 1, jud. Dâmboviţa;
Tel./Fax.: 0245 218318; www.cetateadescaun.ro

Familiei mele,
cu dragoste şi recunoştinţă

CUPRINS

PREFAȚA / 11

I. CONSIDERAȚII GENERALE / 15
1.1. NOȚIUNI GENERALE, CONCEPTE, ISTORICUL CERCETĂRILOR, ŞCOLI / 16
1.1.1. Aşezările rurale / 16
1.1.2. Aşezările urbane / 22

II. METODE DE ANALIZĂ A SPAȚIILOR RURALE ŞI URBANE / 29

III. COMPONENTELE SPAȚIO-TEMPORALE ŞI UMANE ALE AŞEZĂRILOR RURALE / 37
3.1. COMPONENTELE HABITATULUI RURAL / 37
3.2. POPULAȚIA RURALĂ / 38
3.3. POZIȚIA ŞI LOCALIZAREA GEOGRAFICĂ A AŞEZĂRILOR RURALE / 41
3.4. BILANȚUL TERITORIAL / 44
3.5. DISPERSIA AŞEZĂRILOR RURALE / 45

IV. CLASIFICAREA AŞEZĂRILOR RURALE / 47
4.1. CLASIFICAREA AŞEZĂRILOR RURALE DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ / 47
4.2. CLASIFICAREA AŞEZĂRILOR RURALE DUPĂ GRADUL DE STABILITATE / 48
4.3. TIPOLOGIA MORFO – STRUCTURALĂ A AŞEZĂRILOR RURALE / 49
4.4. TIPOLOGIA FUNCȚIONALĂ A AŞEZĂRILOR RURALE / 52

V. FUNCȚIILE SPAȚIULUI RURAL / 57
5.1. ABORDAREA RURALULUI DIN PERSPECTIVA ŞTIINȚELOR ECONOMICE / 57
5.2. ABORDAREA RURALULUI DIN PERSPECTIVA SOCIOLOGIEI / 58
5.3. FUNCȚIILE SPAȚIULUI RURAL / 61
5.3.1. Ruralul în viziunea Uniunii Europene / 62

VI. AMENAJAREA, GESTIONAREA ŞI DEZVOLTAREA SPAȚIULUI RURAL / 67
6.1. DEZVOLTAREA RURALĂ / 73
6.1.1. Particularități şi principii / 73
6.1.2. Dezvoltarea rurală durabilă / 75
6.2. TURISMUL RURAL ŞI DEZVOLTAREA TERITORIALĂ / 78
6.2.1. Motivațiile apariției şi dezvoltării turismului rural / 78
6.2.2. Agroturismul / 81
6.2.3. Motivațiile agroturismului / 84
6.3. TIPURI DE PEISAJE ŞI AŞEZĂRI RURALE PE GLOB / 85

VII. APARIȚIA ŞI DEZVOLTAREA ORAŞELOR / 89
7.1. AŞEZĂRILE COMUNEI PRIMITIVE / 89
7.2. PERIOADA SCLAVAGISTĂ / 89
7.2.1. Oraşul antic pe teritoriul actual al României / 94
7.3. PERIOADA FEUDALĂ / 97
7.3.1. Oraşul feudal în Țările Române / 99
7.4. PERIOADA MODERNĂ / 101
7.4.1. Perioada modernă în România / 102
7.5. URBANIZAREA ÎN PERIOADA CONTEMPORANĂ / 103

VIII. MORFOLOGII ŞI MORFOSTRUCTURI URBANE / 111
8.1. FIZIONOMIA ORAŞULUI / 111
8.2. TIPURI MORFOSTRUCTURALE DE ORAŞE / 112

IX. ZONELE FUNCȚIONALE ŞI ORGANIZAREA SPAȚIULUI URBAN / 119
9.1 ZONELE FUNCȚIONALE ALE ORAŞULUI / 119
9.2. BILANȚUL TERITORIAL / 127
9.3. MODELE ÎN ORGANIZAREA SPAȚIULUI URBAN / 128
9.4. SPAȚIILE GEOGRAFICE PERIURBANE / 132

X. FUNCȚIILE, REPARTIȚIA TERITORIALĂ ŞI IERARHIZAREA ORAŞELOR / 133
10.1. FUNCȚIILE ORAŞULUI / 133
10.2. TEORII PRIVIND REPARTIȚIA TERITORIALĂ A ORAŞELOR / 137
10.3. IERARHIZAREA AŞEZĂRILOR UMANE / 138

XI. FORME DE CONCENTRARE URBANĂ / 141
11.1 AGLOMERAȚIA URBANĂ / 145
11.2 METROPOLA / 146
11.3 GRUPAREA URBANĂ / 146
11.4 CONURBAȚIA / 147
11.5 INTERURBAȚIA / 147
11.6. SUPERCONURBAȚIA / 147
11.7. MEGALOPOLISUL / 148

XII. FORME REGIONALE DE ORAŞE PE GLOB / 151
12.1. TIPUL EUROPEAN DE ORAŞE / 151
12.2. TIPUL AMERICAN DE ORAŞE / 155
12.3. TIPUL ORAŞELOR DIN ȚĂRILE SLAB DEZVOLTATE / 157

XIII. SISTEMELE DE AŞEZĂRI / 161
13.1. CLASIFICAREA SISTEMELOR DUPĂ TIPUL DOMINANT AL AŞEZĂRILOR / 164
13.2. CLASIFICAREA SISTEMELOR DE AŞEZĂRI DUPĂ SCARA SPAȚIALĂ / 166

XIV. ORAŞUL, MEDIUL ŞI CALITATEA VIEȚII URBANE / 173
14.1. METABOLISMUL URBAN / 173
14.2. HIPERTROFIA URBANĂ / 175

14.3. CATASTROFE CARE AU AFECTAT ORAŞELE DE-A LUNGUL ISTORIEI / 177
14.4. ORAŞUL ECOLOGIC / 178
14.5. CALITATEA VIEȚII URBANE / 179

BIBLIOGRAFIE / 185

ANEXE / 189

ANEXA 1 IMPLICAȚIILE SOCIALE ŞI ECONOMICE ALE URBANIZĂRII. STRATEGII ŞI POLITICI DE DEZVOLTARE, PERSPECTIVE / 191
A. CONSTRUCȚIA DE LOCUINȚE, SECURITATEA PROPRIETĂȚII ŞI MANAGEMENTUL TERENULUI URBAN / 192
1. Locuințe pentru populația urbană săracă / 192
2. Siguranța dreptului la proprietate şi a accesului la teren / 196
3. Utilizarea terenului, planificarea urbană şi transportul / 198
4. Participarea şi parteneriatul în vederea adoptării hotărârilor din domeniul construcției de locuințe şi a serviciilor urbane / 200
B. DEZVOLTAREA UNUI CADRU DE POLITICI CARE SĂ SUSȚINĂ OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ŞI DEZVOLTAREA ÎNTREPRINDERILOR / 201
1. Ocuparea forței de muncă în construcții / 202
2. Promovarea dezvoltării micilor întreprinderi / 203
3. Acoperirea cererii de muncă pentru grupurile speciale / 204
C. MOBILIZAREA RESURSELOR FINANCIARE / 205
1. Promovarea unor abordări comunitare ale problemei finanțării infrastructurii şi locuințelor / 206
D. CONCLUZII ŞI PERSPECTIVE / 207

ANEXA 2 – PROGRAM O.N.U. AŞEZĂRI URBANE / 210

ANEXA 3 - STRUCTURA U.N. HABITAT / 215

ANEXA 4 – DISTRIBUȚIA PE ȚĂRI ŞI MEDII A POPULAȚIEI (%); RITMUL DE CREŞTERE PENTRU INTERVALUL 2000-2005 (%) / 216

ANEXA 5 - ELABORAREA P.U.G.–urilor PE CATEGORII DE LOCALITĂȚI ÎN ROMÂNIA / 221